

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ
ФІЛОЛОГІЇ**

Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології
на тему:

**ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЕНЬЯНІЗМІВ В СУЧАСНОМУ
КИТАЙСЬКОМОВНОМУ ЮРИДИЧНОМУ ДИСКУРСІ**

Студентки групи ПКІТ 12-20

факультету східної та слов'янської
філології

денної форми здобуття освіти

Освітньої програми:

Китайська мова і література

та переклад, західноєвропейська мова

Спеціальності: 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови

та літератури (переклад включно).

перша — китайська

Кушнірчук Карини Миколаївни

Науковий керівник: к.п.н, доц.

Шевченко Катерина Валеріївна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.....	6
ТЕОРЕТИЧНІ ТА КУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ВЕНЬЯНІЗМІВ.....	6
1.1 Поняття про веньянізми.....	6
1.2 Джерела походження та вживання веньянізмів.....	13
РОЗДІЛ 2.....	21
ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЕНЬЯНІЗМІВ У СУЧАСНОМУ КИТАЙСЬКОМОВНОМУ ЮРИДИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	21
2.1 Місце веньянізмів у юридичному дискурсі китайської мови.....	21
2.2 Аналіз конкретних випадків використання веньянізмів у офіційних листах, контрактах та інших документах.....	27
2.3 Функціональні особливості роботи веньянізмів.....	30
ВИСНОВКИ.....	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	42

ВСТУП

Актуальність дослідження. У сучасному світі, де глобалізація стає неухильною реальністю, вивчення культурних та мовних особливостей відіграє важливу роль у розумінні та ефективній комунікації між різними національними спільнотами. З розвитком всіх аспектів культурного, освітянського, наукового, економічного та політичного життя КНР, китайська мова теж стає все більш популярною. Через специфічність юридичного дискурсу здебільшого представленого письмовими текстами, насичені книжковою лексикою, та для більшої офіційності веньянізмами. В цьому контексті особливе значення має аналіз веньянізмів у китайській мові – специфічних слів та виразів, що несуть в собі унікальні культурні відтінки та історичні контексти.

Важливість дослідження веньянізмів підкреслюється розширенням міжнародних взаємодій у сучасному світі, де мовний аспект стає ключовим фактором для ефективного взаєморозуміння. Особливо важливо звернутися до вивчення цих лінгвістичних явищ у сфері юридичного дискурсу, де точність та високопарність висловлення є вирішальними елементами для успішної юридичної практики та міжнародного спілкування. Веньянізми допомагають досягти цих аспектів.

Мета дослідження. Глибокий аналіз теоретичних та культурних аспектів веньянізмів в китайській мові, вивчення їхнього походження, джерел вживання та їх роль у сучасному китайськомовному юридичному дискурсі.

Об'єктом дослідження є юридичний дискурс.

Предмет дослідження – веньянізми, їх структура, вживання та взаємозв'язок із юридичною лексикою китайської мови.

Завдання дослідження. Задачі дослідження включають вивчення та аналіз теоретичних основ веньянізмів, визначення їхнього місця та функціоналу в китайському юридичному дискурсі, а також аналіз конкретних випадків їхнього вживання у різних юридичних документах.

Матеріал дослідження. У дослідженні було використано різноманітну літературу, яка включає у себе історичні аспекти розвитку китайської мови, лінгвістичні аналізи використання веньяню та його вплив на сучасність, а також спеціалізовані дослідження щодо функціональності та стилістичних особливостей цього мовного стилю. Серед джерел також присутні праці, що досліджують роль веньяню у вивченні китайської літератури та його використання у науковій та технічній літературі. Такий різноманітний спектр джерел дозволяє здійснити комплексний аналіз різних аспектів використання веньяню та вивчення китайської мови в цілому.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та розв'язання конкретних завдань у роботі передбачалося використання теоретичних загальнонаукових методів. Серед цих методів використовувалися класифікація, дедукція, абстрагування, узагальнення, контекстуальний аналіз та метод суцільної вибірки. Завдяки класифікації вдалося організувати об'єкт дослідження за лексичними та граматичними ознаками. Дедукція дозволила систематизувати поняття об'єкту дослідження від загальних граматичних явищ до конкретних прикладів. Абстрагування використовувалося для уточнення опису веньянізмів. За допомогою методу узагальнення були визначені загальні характеристики предмету і його ознак. Контекстуальний аналіз допоміг вивчити функціональні особливості елементів веньяню.

Практичне значення цього дослідження полягає в можливості застосовувати теоретичний матеріал в процесі викладання або вивчення китайської мови, зокрема таких дисциплін як “Теоретична граматики китайської мови”, “Практичний курс перекладу з китайської мови”, “Основи юридичного перекладу”. Крім того, даний матеріал можна застосовувати у теорії та практиці перекладу з китайської мови та для подальшого дослідження особливостей китайської лінгвокультури.

Наукова новизна цього дослідження полягає в тому, що вперше було проведено аналіз та характеристика веньянізмів в контексті китайського юридичного дискурсу. Також уточнено поняття "веньянізми" в сучасній

китайській мові, виявлено та описано їх лексико-граматичні особливості в офіційно-діловому стилі мовлення. Додатково, було систематизовано лексичні та граматичні засоби вираження веньянізмів в контексті юридичного мовлення, що робить це дослідження важливим в контексті розуміння їхнього впливу на точність та ефективність міжнаціонального спілкування у правовій сфері.

Структура роботи. Робота складається з вступу, двох розділів, шести підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи: 39 сторінок.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА КУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ВЕНЬЯНІЗМІВ

1.1 Поняття веньянізмів

Ми свідомі того, що веньянь неперервно функціонував протягом усієї історії Китаю. Все, що належало до сфери високої культури і державної ідеології, було писане веньянем. В цьому контексті він виконував таку ж роль, як і латинь у середньовічній Європі. Причини такого статусу веньяня були подібні до латині, адже він в першу чергу був мовою Священного Канону, тобто мовою Конфуція та його ранніх коментаторів

Важливою відмінністю було те, що, на відміну від латині, веньянь використовувався лише у писемній формі. Зміни у фонетичній структурі зробили веньянь нездатним сприйматися на слух з початку III тисячоліття до н.е. Його назва, перекладена з китайської, означає «письмова мова». Хоча його можна було писати, перекладати та читати, немає гарантії, що читання відповідатиме періоду написання конкретного тексту.

Припущення, що веньянь міг бути розмовною мовою, викликає сумніви. Веньянь одного періоду може відрізнятися від веньяня іншого періоду, а багато літературних текстів після XIV століття стають схожими на сильно «веньянізовану» байхуа (Гончаренко, 2017).

Веньянь іноді називають «давньокитайською письмовою мовою», але це може створювати враження, ніби це була мова, якою розмовляли в давнину. Важливо розрізнити веньянь від давньокитайської мови, оскільки він застосовується лише до письмової мови літературних пам'яток та офіційних документів I-II тисячоліть до н.е. Це відрізняє його від «байхуа» – розмовної китайської мови певних періодів. Таким чином, не можна встановлювати повну рівність між цими мовами та називати веньянь саме давньокитайською мовою.

Щодо трактування терміну «веньянь», думки вчених в більшості випадків взаємодіють. Зазначимо, що в Китаї протягом багатьох століть існували паралельно дві письмові мови (Чжунсін, 2007, с. 1-6). Одна з них – офіційна письмова мова веньянь (文言 wényán, 文言文 wényánwén, в англійських дослідженнях зазвичай називається «літературною» або «класичною» китайською - literary Chinese, Classical Chinese) – відтворювала лексичні та граматичні особливості пам'яток, написаних давньокитайською мовою (Гончаренко, 2017).

Треба зауважити, що «зрозуміла мова» байхуа (白话 báihuà, 白话文 báihuàwén, також відома як «середньокитайська мова» або англійською – vernacular written Chinese), як вже було вказано, почала формуватися паралельно із веньянь під час династії Тан (618-907 рр.) і, на відміну від веньяню, існувала поза контролем держави.

Для більш глибокого розуміння відмінностей між веньянем і байхуа, а також для проведення паралелей між ними, давайте розглянемо визначення та термін «байхуа». Байхуа визначається як... (продовження залежить від конкретного контексту та потреби подальшого розвитку тексту).

Байхуа, як письмова мова, виникла в епоху середнього китайського періоду та ґрунтується на північних діалектах китайської мови. В сучасному вигляді вона є основою офіційної мови путунхуа. Ця еволюція віддзеркалює зміни в способі вираження думок та ідеї спільноти, що відбувалися протягом історії. Байхуа, з своєю модернізованою формою, є ключовим елементом китайської комунікації.

У порівнянні з цим, веньянь являє собою письмову мову, що існувала паралельно із байхуа впродовж багатьох століть, до середини ХХ століття. Вона відтворювала лексичні та граматичні особливості ранньокласичних і частково пізньокласичних давньокитайських текстів. Іноді веньянем також називають давньокитайську мову, якою користувалися пізніші автори

Тань Аошуан уточнює, що веньянь – це нормативна традиційна китайська літературна мова, що формувалася на рубежі нашої ери на основі класичних текстів V-III століть до н.е. Вона визначається як культурна мова, що має багатий словниковий запас і характеризується лаконічністю, але, відокремившись від масової мови, поступово витісняється байхуа.

В словнику «Горизонтальне читання китайської мови» подається визначення «веньянь», яке стверджує, що це письмова мова, що виникла до епохи Цінь, заснована на давньокитайській мові і залишається в сучасності. Вона володіє лаконічністю та різноманітністю словникового запасу, але, оскільки вона відокремлена від народної мови, поступово уступає місце байхуа

Веньянізми, або слова та конструкції (文言文 wényányǔ), представляють собою витяги з архаїчної літературної мови веньянь, що активно використовуються в сучасній китайській мові. Це включає в себе не лише окремі слова, але й фразеологізми та граматичні конструкції, які знаходять своє походження в мові веньянь. Веньянізми стали неодмінною частиною лексичної та синтаксичної структури китайської мови, що дозволяє вони виконувати функцію важливих елементів комунікації.

Отже, після розгляду визначень термінів «веньянь» та «веньянізми», ми можемо визначити, що веньянь існує та існувала лише як писемна мова. Хоча часто її називають давньокитайською, ми визначили, що таке трактування цього поняття не є повністю точним. Тепер звернемо увагу на той факт, що веньянізми, які виникають з цієї письмової традиції, активно живуть у сучасній китайській мові, додаючи багатство та варіативність до її виразності.

Під час дослідження, перекладу чи читання мови веньянь, належить віддати належну увагу розумінню та освоєнню граматичних особливостей цієї письмової форми, оскільки вона відрізняється від сучасної мови, а саме байхуа, за вживанням лексики, структурою речень та граматичним

побудованням слів. Без розуміння цих особливостей може виникнути важкість у тлумаченні задумів автора. На протязі історії веньянь та байхуа рухалися паралельно, ініційовані взаємним впливом: спочатку байхуа вражав на веньянь, а тепер, в сучасній китайській мові, ми зустрічаємо лише елементи стародавньої мови. Таким чином, порівнюючи веньянь із байхуа, можна отримати цікаві висновки (Гончаренко, 2017).

Лексика веньяню поділяється на дві значущі групи: «мають наповнення, повні ієрогліфи» (實字 shízi), що мають конкретне лексичне значення, та «порожні ієрогліфи» (虛字 xūzi), що служать для передачі відношень між значущими словами, іншими словами – «службові слова»;

Лексика веньяню відрізняється від лексики байхуа. Деякі слова, що активно використовуються у байхуа, набувають в веньяні інших значень. Наприклад, вмість застосування у байхуа слів, таких як 吃 chī (їсти) та 看 kàn (дивитися), у веньяні використовуються відповідно слова 食 shí та 視 shì.

Дослідження веньяню в контексті його відмінностей від байхуа є не лише цікавим, але й корисним для зрозуміння еволюції китайської мовної традиції через час.

Важливий аспект лексичної реалізації веньяню полягає у великій кількості значень, які іноді помилково сприймаються як багатозначність. Ці значення зазвичай об'єднуються в одне «надзначення», але іноді слід визнати, що певний ієрогліф має декілька значень. Наприклад, основне значення ієрогліфа 弯 wān, яке відображає його графіку, пов'язане із «натягуванням лука». Це вказує на акт відтягування тятиви, що переноситься на значення «відступати», «відтягувати», «натягнути» (Луцик, 2018).

Щодо односкладовості лексичних одиниць веньяню, важливо відзначити, що лексична одиниця дорівнює складу, який також є морфемою. Це особливо стосується багатьох слів, за винятком деяких двокореневих

дієслів зі значенням результату або уточнення, що виникли у III-V століттях з дводієслівної конструкції $V + \overline{\text{PP}} + V$.

Однією з особливостей веньяню є широкий діапазон «лексичного» та «граматичного» значення, яке локалізується в контексті. Це створює можливість для неоднозначних тлумачень та перекладів стародавніх текстів. Наприклад, слово 行 xíng може означати «те, що йде, рухається», а також «здійснювати, робити, рух, поведінка», залежно від контексту.

Гнучка приналежність слів-ієрогліфів до різних частин мови є ще однією особливістю веньяню. Наприклад, іменники можуть використовуватися як дієслова, а дієслова – як прислівники. Це забезпечує широкий спектр можливостей для виразності та творчості при використанні мови

Здатність знаменних слів веньяню виступати у різних функціях у реченні – це додаткова особливість. Іменники можуть вживатися як дієслова, а дієслова – як прислівники, що дозволяє створювати виразне й гнучке вираження думок.

Важливою характеристикою веньяню є його опора на контекст, що дозволяє уникнути зайвих прономіналізацій та уникнення повторення підметів у реченні. Це ставить на перекладача або оповідача відповідальність за визначення особи, про яку йдеться в тексті.

Таким чином, аналіз лексичних та граматичних особливостей веньяню виявляється надзвичайно цікавим та важливим для розуміння його специфіки та впливу на китайську мовну традицію.

Величезною особливістю веньяню є його топіковий характер, що означає, що будь-яке слово може займати позицію «підмета» та актуалізувати те, про що йдеться, незалежно від його ролі як суб'єкта, об'єкта, адресата чи місця. Такий стиль створює гнучкість у вираженні думок, наприклад, у

реченні «借者无不借给» (Ніколи не відмовляв тим, хто просив взяти в борг), де «хто просив взяти в борг» є топіком (Хан, Ю., 2013).

Ще однією особливістю є відсутність розділових знаків, хоча в пізніших виданнях їх додавали для полегшення розуміння. Такий стиль створює враження плинності і сприяє конденсації інформації.

Ефективність веньяню виявляється у можливості висловити глибоку думку за допомогою лаконічної форми. Наприклад, фраза «文王寢疾·召太公望...» може бути перекладена розмовною мовою, але при цьому витрачається значно більше слів. Така здатність виграшає за обсягом інформації, що може бути передана.

Ще однією важливою особливістю є відсутність афіксації, за винятком нерегулярного вживання «суфіксів» морфем множинності. Наприклад, в словах 汝等莫去 («нехай ніхто з вас не йде звідси») або 此六师辈出家来久 («ці шість наставників уже давно пішли з цього світу»).

Цікавою особливістю є відсутність рахівних слів для імен та дій, на відміну від сучасної мови. Така структура вигідна для економії мовних ресурсів, прикладами можуть слугувати вирази, які використовують тільки ієрогліфи, наприклад, 益者三损者三友 ("є три типи друзів, які приносять користь і три типи друзів, які завдають шкоди") чи 吾日三省吾身 («я перевіряю себе тричі на день») (Хан, Ю., 2013).

Дослідження Джеймса Хуана, Одрі Лі та Яфея Лі висвітлює цікаві синтаксичні особливості веньяню, що відрізняють його від байхуа та надають йому характерний вираз.

У веньяні винятковою рисою є те, що в реченнях із запереченням додаток, виражений особистим займенником, розташовується після заперечення, перед присудком. Наприклад, «吾初不之信了» (спочатку я не повірив цьому). У байхуа такий додаток завжди йде після присудка.

У веньяні питальний додаток, виражений питальним займенником або поєднанням іменника з питальним займенником 何 hé «який?», знаходиться перед присудком, навіть передує йому. Такий порядок непоширений у байхуа, де питальний додаток зазвичай йде після присудка.

Синтаксична відмінність полягає в тому, що в веньяні в порівняльних конструкціях використовується прийменник 於 yú, який стоїть після присудка та перед додатком, що позначає другий із порівнюваних предметів. У байхуа за аналогією цей вираз складається із службового слова 比 bǐ, яке розташовується між порівнюваними предметами, а присудок закриває конструкцію (Луцик, 2018).

В веньяні пасивну конструкцію можна утворити за допомогою 为...所... wèi... suǒ... або просто 为, а також за допомогою 见...于... jiàn... yú... або просто 见. У байхуа це виражається за допомогою дієслова з пасивним значенням 被 bèi, іноді доповненого дієсловами: 遭 zāo, 蒙 mēng, 得 dé та 吃 chī (喫), а синтаксично вони еквівалентні.

В веньяні прийменники можуть обмінюватися місцями з додатками, тобто порядок слів «прийменник + додаток» може бути замінений порядком «додаток + прийменник». Такий структурний зворот весьма характерний для веньяню та призводить до цікавих варіантів виразності, як у фразі «欲穷天地万物何由而成者众矣» (Було дуже багато (вчених), які прагнули зрозуміти, звідки виникли Небо, Земля і живі істоти).

В веньяні числівник передує іменнику, що позначає обчислювальні предмети, що відрізняється від байхуа, де між числівником і іменником завжди стоїть класифікатор, що визначає конкретний клас предметів.

Цікавою рисою веньяню є можливість вираження кількості дій шляхом постановки числівника перед дієсловом, що відрізняється від байхуа, де

кількісні характеристики дієслів дій виражаються за допомогою дієслівних рахівних слів, що стоять після дієслова.

Тексти веньянь завжди були надзвичайно різноманітними, що пояснюється тривалістю її використання протягом багатьох століть. Паралельно із стандартним варіантом існували й неофіційні різновиди, які знаходили своє застосування в повсякденному житті і містили розмовні елементи. Такий диверсифікований характер мови веньянь призводив до того, що в творах одного автора, які відносилися до одного жанру, можна було зустріти граматичні особливості, характерні для давньокитайської мови на різних етапах її розвитку. Граматичні розмовні елементи проникали в письмові тексти веньяню, а також, навпаки, деякі елементи веньяню впливали на письмові тексти байхуа і навіть на усну мову (Хуа, Л., 2017).

Пізні форми веньяню, у багатьох відношеннях, представляли собою виклик для розуміння порівняно з ранніми формами. Ініціатори пізніх текстів менше суворо дотримувалися правил давньокитайської мови. Одночасно з цим, схоже на їхніх попередників, вони наповнювали свої твори прихованими цитатами, сенс яких розуміли лише освічені читачі, вивчені класичними текстами.

Таким чином, ми визначили та описали основні лексичні, граматичні і синтаксичні особливості письмової мови веньянь, а також вказали на відмінності від байхуа, якої ми звикли більше користуватися. Це різноманіття не лише відображає багатогранність китайської мовної традиції, але й робить вивчення веньянь захоплюючим шляхом розкриття її багатства та еволюції протягом століть (Хуа, 2017, с. 70).

1.2 Джерела походження та вживання веньянізмів

Історія мови є неодмінною складовою вивчення та дослідження будь-якої мови, бо через неї розкриваються коріння, еволюція та сприяє глибшому розумінню слів та їхнього походження.

Китайська мова вважається вкрай старовинною, історія якої нараховує понад 30 століть. Однак точно розмежувати її періоди складно через обмаль кількості датованих письмових свідчень, що дійшли до наших днів [1, с. 38].

Різноманітні видання надають різні терміни, такі як давньокитайська, середньокитайська, класична мова і інші. Межі цих періодів не завжди точно збігаються в різних періодизаціях.

Б. Карльгрен, відомий китайський лінгвіст, визначив основні періоди розвитку китайської мови: протокитайський, архаїчний, класичний (давньокитайський), середньокитайський та сучасний. Ця класифікація стала широко використовуваною і популярною.

Інший вчений, А. Масперо, розділяв історію китайської мови на три основні періоди з раннім та пізнім підперіодами в межах кожного: давньокитайський (архаїчний), середньокитайський та сучасний.

Китайський дослідник Ван Лі визначив чотири періоди розвитку мови, що відображають різноманітні аспекти та етапи її історії.

Вивчення історії китайської мови невіддільне від її фазованого розвитку, який можна розділити на кілька ключових періодів. Класифікації періодів, запропоновані видатними лінгвістами, надають нам унікальні візуальні підходи для осмислення та порівняння етапів мовної еволюції (Акбудаєв, К. Г., Вечоринська, Т. В., 2020).

Давньокитайський період (上古期). Від самого початку писемних свідчень до III століття н.е., з особливим акцентом на перехідний період III-IV століть. У цей час спостерігалася диференціація першого тону на висхідний та низхідний.

Середньокитайський період (中古期). З IV по XII століття, зі зрушенням у XII-XIII століттях. Цей період характеризувався виникненням речення-зв'язки з 是 та результативними конструкціями з винесеним додатком. Також виділялись суфікси 儿, 子, 了, 着 та четвертий тон.

Новокитайський період (近代期). Від XIII до XIX століття, із важливими подіями між 1840 роком (початок опіумних війн) та 1919 роком (Рух 4 травня) як перехідним періодом. У цей час відбувались зміни у фіналах, зникнення фіналів, що закінчуються на -t, та інші мовні трансформації (Костанда, 2021)

Сучасний період (现代期). Починаючи з 1919 року і до сучасності. Після «Руху 4 травня» спостерігається «легалізація» багатоскладових лексичних одиниць, і зростає кількість таких конструкцій. Також помітний вплив граматики європейських мов на сучасну китайську мову.

Нинішня періодизація історії китайської мови, висунута Сян Сі та ретельно розглянута Ван Лі, є найбільш високоякісною та вичерпною. Вона зумовлюється не лише термінами, але й змінами у структурі та характері мови протягом значущих періодів.

Давньокитайський період (上古期). Цей період, починаючи від XVIII століття до н.е. і закінчуючи III століттям н.е., розділяється на три важливі етапи: ранній (XVIII ст. до н.е. – XI ст. до н.е.), середній (XI – II ст. до н.е.) і пізній (III ст. до н.е. – III ст.).

Середньокитайський період (中古期). Від III до XII століття. Цей період поділяється на ранній (III – VI ст.), середній (VII – X ст.) і пізній (X – XII ст.) етапи, відображаючи динаміку змін у мовній структурі.

Новокитайський період (近代期). Розпочинаючи з XIII століття і завершуючи на початку XX століття, цей період об'єднує ранній (XIII – XIV ст.), середній (XIV в. – поч. XIX ст.) і пізній (1840 р. – 1919 р.) етапи.

Сучасний період (现代期). Починаючи з 1919 року й до наших днів. Цей період розділяється на ранній, середній та пізній підперіоди, віддзеркалюючи ключові етапи сучасного розвитку мови (Мурашевич, 2013).

Така детальна та хронологічна система дає можливість глибше розуміти не лише зміни в самій мові, а й їх вплив на соціокультурний контекст.

Періодизації, які запропонували Ван Лі і Сян Сі, представляють важливий ракурс для вивчення історії китайської мови. Вони не тільки виокремлюють внутрішньомовні еволюційні процеси, але також аналізують зовнішні аспекти, пов'язані з історією китайської мови взагалі.

Відзначено, що лексичні та граматичні риси дозволяють виділити чотири основні періоди в історії китайської мови: давньокитайська, середньокитайська, новокитайська і сучасний період. Давньокитайська мова поділяється на два підперіоди: докласичний та класичний. Докласична давньокитайська мова зафіксована у різноманітних пам'ятках, таких як гадальні кістки та черепаші панцирі з XIV по XI століття до н. е. і бронзові вироби (золоті письмена), які стали популярними під час династії Західна Чжоу (XI століття до н. е.). Класична давньокитайська мова, зокрема ранні тексти, відомі з епохи Чжаньго (475 – 221 рр. до н. е.), служить основою для веньяню (Хуа, 2017, с. 71).

Пам'ятки, такі як «Цзо чжуань» («左传» zuǒzhuàn), «Лунь юй» («论语» lúnyǔ), «Мен-цзи» («孟子» mèng zǐ) і «Чжуан-цзи» («庄子» zhuāng zǐ), становлять визначні представники ранньокласичного періоду та окреслюють етапи розвитку мови, що визначають веньянь. Ця подробиця розгляду дозволяє краще розуміти еволюцію китайської мови в її контексті історії та культури.

З ери нашого числа до початку XX століття веньянь займав пріоритетне місце як писемна мова, яка охоплювала майже всю Східну та Південно-Східну Азію. У Китаї та інших регіонах цієї області в той період відсутність літературної мови, побудованої на базі розмовної мови, була очевидною. Замість цього, існували тексти з вираженими "розмовними" елементами, які були ближчі до мовних особливостей конкретного часу та місця. Оскільки

ієрогліфічна писемність передавала переважно значення, а не звучання слів, веньянь зберігав синтаксичні та морфологічні конвенції давньокитайської мови, що робило його значно відмінним від розмовної мови, або байхуа, до початку XX століття (Dien, 2019, p. 139).

Це розрив між письмовою та усною мовою вимагав адаптації до нових стандартів. Протягом тривалого часу цей процес не відбувався, що призводило до зростання соціального розриву між низькими та привілейованими верствами населення, особливо чиновниками, які використовували веньянь.

Початок формального поділу та паралельного існування двох письмових мов – веньяня і байхуа – має свої корені в епоху Тан. У цей період різниця між письмовою та живою розмовною мовою, яка існувала вже в класичний давньокитайський період у II столітті до н. е., стала особливо виразною. Автори текстів почали свідомо використовувати мову давньокитайських пам'яток, написаних кілька століть тому, в епоху Тан, вказуючи на початок цього явища.

На початку XX століття веньянь виступав як єдина мова для офіційних документів, ділової кореспонденції, науки та періодичних видань, що виникли в Китаї наприкінці XIX століття, частково використовувалася і в художній літературі. Виняток становив період династії Юань (1271-1368), коли документи монгольської адміністрації видавалися на байхуа, під сильним впливом монгольської мови. Подібно до латині в Європі, веньянь служив писемною мовою в Кореї, Японії та В'єтнамі, завдяки чому ця мова стала широко відомою в регіоні (Dien, 2019, p. 147).

Однак з початком «руху 4 травня» 1919 року та пов'язаного із ним "руху за байхуа", веньянь втратив свою позицію як мова художньої літератури та офіційна мова, поступово виходячи із різних сфер життя. Незважаючи на це, елементи веньяня залишаються присутніми в сучасній китайській мові, підтримуючи свою популярність та міць.

Бурхлива дискусія між прихильниками і противниками веньяню виникла після Сінхайської революції 1911 року. Журнал «Синь циннянь» та його автори, такі як Ху Ши та Чень Дусю, відіграли важливу роль у цьому дискусії. Журнал перейшов на байхуа у 1918 році, але інші періодичні видання поступово відмовлялись від веньяня.

В цей період вивчення в початкових класах перейшло на байхуа, але веньянь залишався основною мовою середньої та вищої освіти. Його використання в сферах юриспруденції та офіційних документах тривало до 1950-х років, коли байхуа було офіційно оголошено основою письмової форми путунхуа в КНР.

Після подій «руху 4 травня» 1919 року веньянь втратив свій офіційний статус, але його вплив існував в урядових документах, юридичній сфері та журналістиці до 1940-х років. Значущий момент в історії веньяня включає написання ним гімну Тайваню, який використовувався в промові Сунь Ятсена у 1924 році та був пізніше затверджений як гімн Китайської Республіки. Навіть зараз вирази на веньяні використовуються в каліграфії та сучасному мистецтві, відображаючи культурне спрямування.

Слова на веньяні можна спостерігати на вітальних листівках, фарфорі, кераміці, написах на кам'яних стелах, будівлях та одязі, не лише в Китаї, Кореї та Японії, але й у В'єтнамі, де ще у XVII столітті відбулася перехід від ієрогліфів до латинської писемності (Хан, 2013, с. 41).

Елементи веньяню продовжують зберігати свою актуальність в сучасних китайських текстах, особливо в Тайвані, Гонконзі та Макао. На континенті Китаю спостерігаються зміни в написанні, де письмова мова стала різноманітнішою та більш насиченою стилем веньяня. Широке використання фразеологічних висловлювань, кліше та літературних цитат з давніх текстів стає нормою. Наприклад, політичне гасло «拨乱反正» (bōluàn fǎnzhèng) – «виправити помилки, відновити правильне» – використовується

в сучасному мовленні із походженням із «Коментарю Гун'яна», входячи до «Тринадцятиканонія».

Посилення популярності веньяню пов'язане з поверненням до традиційних культурних цінностей та розширенням міжнародних контактів, де елементи веньяня використовуються незалежно від культурних та політичних течій Китаю.

Отже, ми докладно розглянули варіанти періодизації історії китайської мови, представлені різними вченими, такими як Бернар Карльгрен, Артур Масперо, Ван Лі і Сян Сі. Виявилось, що періодизація Сян Сі вважається найбільш точною та влучною. Наша подорож крізь час показала, що веньянь, мова із багатовіковою історією, продовжує існувати в сучасності, незважаючи на офіційне визнання байхуа як основної мови. Використання веньяню простежується в різних сферах, таких як публіцистика та юриспруденція, що свідчить про його вплив та значущість в сучасному китайському суспільстві (Li, 2014).

Висновки до розділу 1

Беручи до уваги усе вище сказане можна зробити висновок, що мова веньянь є надзвичайно старовинною та складною для розмежування періодів свого розвитку через невелику кількість датованих письмових свідчень.

Дослідження історії китайської мови дозволяє виділити кілька ключових періодів, таких як давньокитайська, середньокитайська, новокитайська та сучасний період, кожен з яких має свої характерні лексичні та граматичні риси. Розрив між письмовою та усною мовою відобразився у паралельному існуванні веньяня і байхуа, які мають важливе значення для соціального та освітнього життя.

Дискусії та суперечки щодо використання мови веньянь у ХХ столітті свідчать про його велике значення як писемної мови в культурному житті Китаю та інших країн Східної та Південно-Східної Азії. Незважаючи на зміни в офіційному статусі мови та дискусії щодо її використання, веньянь

залишається важливим елементом китайської мовної традиції, який продовжує існувати в різних сферах сучасного життя. Це свідчить про його вплив та значущість в сучасному китайському суспільстві, яке продовжує тісно пов'язувати себе з власною мовною спадщиною незважаючи на трансформації та зміни в мовному середовищі.

РОЗДІЛ 2.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЕНЬЯНІЗМІВ У СУЧАСНОМУ КИТАЙСЬКОМОВНОМУ ЮРИДИЧНОМУ ДИСКУРСІ

2.1 Місце веньянїзмів у юридичному дискурсі китайської мови

Китайська мова, з історією, що налічує тисячоліття, стала не лише інструментом комунікації, але й ключовим елементом культурної та правової спадщини Китаю. Варто відзначити, що вона проходила через численні етапи розвитку, вплив яких сьогодні можна виявити в різноманітних сферах сучасного суспільства. Однією з ключових особливостей китайської мови є використання веньянїзмів – письмової форми, що зберегла синтаксичні та морфологічні норми давньокитайської мови.

З початком свого існування вивчення веньянїзмів тісно пов'язане з розгортанням давньокитайського письма на кістках і бронзових виробах, де фіксувалися перші елементи, визначаючи подальший розвиток мови. Ще в ХХ столітті веньянї становив основну письмову мову Східної та Південно-Східної Азії, відображаючи не лише засоби спілкування, але й культурні аспекти цих регіонів. Разом із розмовною мовою, веньянї визначав лінгвістичний ландшафт, створюючи унікальний контекст мовної взаємодії (Акбудак, Вечоринська, 2020).

У цьому контексті особливу увагу варто приділити його ролі у юридичному дискурсі. З етапу свого виникнення веньянїзми впливали на формування правової термінології, залишаючи свій відбиток на текстах нормативних актів, договорах та юридичних документах. Сучасний юридичний дискурс, будучи не тільки засобом передачі юридичної інформації, але й відображенням культурних та історичних витоків, неперевірено вражається впливом веньянїзмів.

Таким чином, ця робота спрямована на глибоке розглядання та аналіз місця веньянїзмів у юридичному дискурсі китайської мови, розкриваючи

їхню історію, етапи розвитку, а також вплив на формування правового лексикону та культурний контекст правової системи Китаю.

Історія та розвиток веньянізмів у китайській мові є неперервним ланцюгом етапів, які відображають не лише еволюцію самої мови, але й глибокі культурні зрушення, які відбувалися в тисячолітній історії Китаю. З початку свого виникнення в культурному просторі Китаю, веньянізми займали визначальне місце у розвитку письма, встановлюючи основи для формування унікальної системи письма, що витримала випробування часу (Акбудак, Вечоринська, 2020).

Давньокитайські вчені відзначають перші витoki використання веньянізмів ще в епоху Шань, коли письмо розгорталося на кістках і бронзових виробах. Тут зароджувалася не лише система письма, але й основні концепції та символіка, які сформували основу для майбутнього розвитку китайської мови. Веньянь, у своїй письмовій формі, став віддзеркаленням не лише фонетичних аспектів мови, а й глибоких сенсів ідеографій.

Зародження класичної давньокитайської мови у період Чжаньго (475–221 рр. до н.е.) суттєво змінило роль веньянізмів у мовному ландшафті. Тексти, написані на веньяні, стали символами елітності та освіченості, використовуючи класичні літературні твори для висловлення глибоких філософських ідей. Цей період залишив невиліковний слід у формуванні високооціненої літературної традиції, де веньянізми були невід'ємною частиною письменницького мистецтва (Wang, Z. 2013).

Середньовіччя Китаю визначило новий етап у розвитку китайської мови та веньянізмів. Спільно з виникненням класичної середньокитайської мови виникла потреба у відображенні нових соціокультурних реалій у письмі. Веньянь ставав засобом вираження нових ідей, літературних творів та філософських концепцій, зберігаючи при цьому свою стійкість і культурну вагу.

У період нового китайського літературного розквіту, що припадає на XIII–XIV ст., веньянізми знову переосмислювалися. Вони служили не лише для фіксації класичних творів, але і для перекладу європейських текстів та ідей. Веньянь залишався не лише письмовою мовою еліти, але і інструментом для розвитку літератури та культурного обміну.

З початком XX століття, із настанням епохи реформ, веньянь втратив свій пріоритет у сфері мовного спілкування на користь розмовної китайської мови, але залишався невід'ємною частиною культурного спадку. Його письмова форма залишалася ключовим елементом визначення китайської ідентичності в текстах, роботах мистецтва та інших аспектах культури (Hongyuan, 2014)

Сьогодні веньянь продовжує своє існування у різних сферах, таких як каліграфія, мистецтво та офіційні церемонії. Попри втрату статусу офіційної мови, веньянізми і далі є важливою частиною культурного багатства Китаю, зберігаючи зв'язок з давніми традиціями та позначаючи свою присутність у культурному спадку країни.

Веньянізми в сучасному юридичному дискурсі китайської мови є яскравим виявом взаємодії традиційних мовних елементів з нововведеннями та впливами сучасності. Незважаючи на перехід до розмовної китайської мови та відмову від веньяні у багатьох сферах, в юридичному контексті вони відіграють ключову роль у визначенні точності та формалізації висловлення.

Сучасний юридичний дискурс Китаю віддзеркалює глибокі корені веньянізмів у культурі та правовій системі. В юридичній термінології веньянь використовується для забезпечення чіткості та однозначності правових текстів. Саме через використання веньянізмів в правових документах досягається конкретизація правових норм, надається особлива значущість поняттям та термінам, та забезпечується відповідність юридичним стандартам.

У китайському судовому процесі веньянь відіграє важливу роль у підготовці та формулюванні правових актів, документів і судових вироків.

Використання веньянізмів у правових дискусіях сприяє точності визначення правових понять, забезпечуючи чіткість і однозначність інтерпретації правових норм (Liu, Y., 2018).

Однією з основних характеристик використання веньянізмів у юридичному дискурсі є поєднання сучасності та традиційних цінностей. Правова термінологія насичена архаїчними та класичними виразами, що виокремлює її від інших галузей мовлення.

Окрім того, веньянізми в юридичному дискурсі використовуються для відтворення формальності та офіційності. Правові документи і рішення суду, написані з використанням веньянізмів, виглядають важливими та респектабельними, що підсилює авторитет правової системи.

Незважаючи на деяку суперечливість навколо ролі веньянізмів у сучасному суспільстві, в юридичному дискурсі вони функціонують як важливий засіб забезпечення точності, чіткості та історичної неперервності. Їхнє використання підтверджує не лише юридичну консервативність, але і прагнення до збереження культурної спадщини в контексті розвитку правової системи Китаю.

Вплив веньянізмів на правову термінологію китайської мови представляє собою багатогранний та важливий аспект юридичного дискурсу. Цей вплив виникає з багатовікової історії та традицій китайської культури, яка глибоко увійшла в правовий лексикон.

Веньянізми, що включають архаїчні та класичні вирази, додають специфічний колорит і формальність до правового мовлення. Вони використовуються для точного визначення правових понять, що є ключовим аспектом в правових текстах. Це допомагає уникнути двозначності та забезпечити чіткість і однозначність термінології (Баришполець, О. Т., 2014)

Сучасна правова термінологія включає в себе веньянізми як специфічні елементи, що надають текстам нотку традиційної китайської культури. Це не лише вражає відмінною лінгвістичною глибиною, але й підкреслює поєднання сучасності та історичної спадщини в правовому середовищі.

Веньянізми допомагають зберегти і передати правові концепції, що мають глибокі корені в китайській філософії та традиційному судовому процесі. Вони слугують не лише засобом комунікації в правовому вимірі, але й засобом вираження національної ідентичності та культурного спадку.

Одним з ключових аспектів впливу веньянізмів на правову термінологію є їхнє використання для формулювання правових норм та нормативних актів. Це додає авторитетності та формальності правовим документам, підкреслюючи їхню важливість в контексті правової системи.

Веньянізми в правовій термінології не лише вражають глибинним історичним змістом, але й визначають сучасну роль китайської мови в правовому вимірі. Їхнє використання свідчить про здатність мови адаптуватися до сучасних вимог, зберігаючи при цьому свою унікальну ідентичність (Feng, X., & Li, Y., 2017)

Веньянь та правова культура Китаю тісно пов'язані, утворюючи невід'ємний комплекс, що визначає спосіб вираження та розуміння правових понять у китайській мові. Веньянь, або китайська класична мова, виступає не лише засобом комунікації в правових текстах, але і важливою частиною культурного доробку Китаю.

У китайській правовій культурі веньянь визначається не тільки як писемна мова, але й як засіб вираження важливих юридичних концепцій та принципів. Використання веньянь у правовому дискурсі витікає із багатовікових традицій, де ця мова була визначною в сфері права та урядових документів.

Записи на веньяні в історії Китаю часто визначають правові звичаї та норми. Історичні тексти, такі як «Дао Де Цзін» (道德经), «Сюньцзи» (孙子兵法) та інші, використовують веньянь для формулювання важливих етичних та правових ідей, що впливають на розвиток правової культури [17, p. 69].

Сучасні правничі традиції Китаю, зокрема юриспруденція та правознавство, утримують в собі елементи веньянь. Тексти з юридичної галузі,

що написані на веньяні, додають їм певну вагомість і статус. Вивчення веньянь в контексті правової освіти в Китаї є важливим етапом формування культурної свідомості майбутніх юристів.

У сучасному правовому середовищі веньянь продовжує виконувати функцію символу стабільності та зв'язку з історичними традиціями. Вплив веньянізмів на правову культуру полягає в збереженні унікальної лінгвістичної та правової спадщини, що додає глибину та важливість сучасному правовому контексті.

Узагальнюючи, веньянь виступає ключовим компонентом китайської правової культури, зберігаючи та передаючи історичні концепції правосуддя та норми, що впливають на сучасний правовий лад Китаю.

Висновок нашої аналізу ролі веньянізмів у юридичному дискурсі китайської мови свідчить про глибокий вплив цієї мовно-стилістичної парадигми на правову культуру Китаю. Веньянь виявляється не лише мовним інструментом у юридичних текстах, але й важливим аспектом культурної спадщини, який формує специфічне сприйняття та вираження правових понять.

У висновку важливо відзначити, що веньянь, завдяки своєму довговічному історичному розвитку, допоміг створити особливий юридичний вокабуляр та сформулювати правові принципи, які визначають правосуддя в китайському суспільстві. Кожен період історії Китаю залишив свій слід в розвитку веньянь, віддзеркаливши в ньому особливості культури та суспільства (Акбудақ, К. Г., Вечоринська, Т. В., 2020).

Важливим аспектом висновку є також розгляд впливу веньянізмів на сучасний правовий контекст. Навіть при проголошенні байхуа як основної мови, веньянь продовжує залишатися важливим засобом вираження правових понять та збереження традиційних цінностей.

Загалом, висновок підкреслює не лише мовний аспект веньянь у правовій сфері, але і його великий внесок у формування правової культури Китаю. Це комплексне сприйняття вигідно впливає на розуміння та

інтерпретацію правових актів, а також забезпечує неперервність правової традиції в динамічному сучасному світі.

2.2 Аналіз веньянізмів на матеріалі офіційних листів, контрактів та інших юридичних документів

У сучасній китайській мові веньянізми, представляючи специфічну групу слів, займають визначене положення, особливо у сегменті офіційного та ділового мовлення. Ці мовні конструкції, часто використовувані в офіційних документах, ділових листах та протоколах, носять формальний характер і сприяють підвищенню стилю мовлення (Мурашевич, 2013).

Розглядаючи роль веньянізмів у китайських текстах офіційно-ділового стилю, слід відзначити їх завдання в забезпеченні точності та ясності мовлення. Використання веньянізмів в офіційних документах допомагає зробити відповідний текст зрозумілим для всіх зацікавлених сторін, що важливо у високостильному комунікативному середовищі.

Термінологічний аспект веньянізмів особливо актуальний у сферах політики, права, державного управління та економіки. Використання цих мовних конструкцій відкриває можливість використання відповідної термінології, забезпечуючи максимальну точність та однозначність виразу. Це особливо важливо при формулюванні ключових понять і підтримці вірогідності текстів, що мають стратегічне значення в діловому та офіційному житті.

Отже, веньянізми відіграють неабияку роль у забезпеченні якості та достовірності важливих документів, що є невід'ємною частиною ділового та офіційного спілкування в китайському суспільстві. Їх використання забезпечує ефективне сприйняття інформації та допомагає зберегти високий стандарт комунікативної якості в зазначених сферах.

У веньяні, слова розподіляються на дві ключові категорії: «повні слова» – якісно насичені та самостійно виражені слова, і «порожні слова» –

які включають службові слова та займенники. У давньокитайській мові обидві групи виявляли спільні ознаки, включаючи можливість відсутності наголосу у вимові

Зі схожістю у наголосі призначення займенників виявляє певні різниці в їхній суті. Зокрема, займенники слугують для вказівки на конкретні особи чи предмети і отримують конкретне значення лише у конкретному контексті, замінюючи назви згаданих раніше конкретних сутностей. Деякі з них, такі як питальні займенники, використовуються для заміни назв осіб чи предметів, які ще не відомі говорячому.

З іншого боку, службові слова не наділені здатністю вказувати на самостійні об'єкти, дії чи якості. Вони використовуються для з'єднання слів у реченні та вираження додаткових граматичних значень. Найчастіше вони додають значення до основного лексичного змісту слова, такі як час чи дія. Таким чином, обидві групи весь час взаємодіють утворюючи багатогранний мовний ландшафт, характерний для давньокитайської мови.

Значна частина службових слів, які використовуються в сучасній китайській мові, має своє коріння в системі веньяню. Часто ці слова зберігають свої традиційні значення, одночасно набуваючи нових граматичних функцій. Проте, існують випадки, коли службові слова з давньокитайської мови, перейшовши в сучасну китайську мову, залишаються в своєму оригінальному вигляді. До таких прикладів можна віднести сполучники, що виражають єднальний зв'язок, такі як 与 (yǔ) і 及 (jí), або заперечення 无 (wú) і 非 (fēi), які широко використовуються в сучасних китайських юридичних текстах

Більшість цих слів мають багатозначний характер, але ми розглянемо ті значення, які найчастіше зустрічаються в офіційно-діловому стилі мовлення, зокрема в нормативно-правових документах.

本 (běn) – цей; даний; справжній – вказівний займенник письмового стилю, що відповідає в путунхуа вказівним займенникам 这 (zhè) і 那 (nà).

Відмінності від останніх полягають в тому, що він вживається у цьому значенні без рахункового слова. Наприклад: 本宪法 (běn xiànfǎ) – ця конституція; 本协定 (běn xiédìng) – даний договір.

未 (wèi) – у реченні розташовується перед основним словом і використовується в значенні заперечення «ні», як частка «не» в українській мові. Вказує на недостиження певної властивості або статусу. Наприклад: 未成年 (wèi chéngnián) – неповнолітній; 未婚 (wèihūn) – неодружений, незаміжня.

У сучасній китайській мові важливе значення має слово 根据 (gēnjù), яке може виконувати різноманітні функції, включаючи дієслівну, прийменникову та іменникову. Наприклад, у фразі 根据中共中英的建议 (gēnjù zhōnggòng zhōng yīng de jiànyì) воно використовується в ролі дієслова та означає «за пропозицією ЦК КПК» (Костанда, 2021).

Ще одним важливим веньянізмом є 按照 (ànzhào), яке частіше виступає у функції прийменника, при цьому зберігаючи свою дієслівну природу. Наприклад, в фразі 按普通法律程序 (àn pǔtōng fǎlǜ chéngxù), воно вживається в якості прийменника та перекладається як «згідно з процедурою звичайних законів.»

Важливо відзначити, що веньянізми є значущою частиною лексичного складу офіційно-ділового стилю мовлення. Оскільки цей стиль належить до категорії книжкових стилів сучасної китайської мови, слова, походжені від веньяню, грають важливу роль у формуванні та розширенні словникового запасу. Часто можна помітити, що в такому стилі використовуються слова та вирази, які запозичені з античної літературної мови веньянь. Також спостерігається використання словосполучень, що підпорядковані граматичним правилам давньокитайської мови. Широкий спектр використання веньянізмів у офіційно-діловому стилі зумовлений їхньою

лаконічністю та змістовністю, що робить їх популярними у формулюванні стандартних висловлювань та виразів.

Мовознавець В. А. Курдюмов визначає кілька ключових характеристик граматики веньяню, які виявляються у текстах офіційно-ділового стилю китайської мови.

Фактично повна односкладовість лексичних одиниць. Класична китайська мова, що використовується в веньянь, вражає своєю лаконічністю та односкладовістю. У порівнянні з сучасною китайською, де переважають двоскладові слова, в веньяні здебільшого використовуються односкладові, що забезпечує компактність і економію ієрогліфів (Хуа, 2017).

Відсутність афіксації. Веньянь характеризується відсутністю морфологічних афіксів, які можуть змінювати слова за допомогою префіксів чи суфіксів. Це відзначається відмовою від таких структур у формуванні слів.

Опора на контекст та уникнення займенників: В веньянізмах великий акцент робиться на використанні контексту для передачі значень, що дозволяє уникати частого вживання займенників. Займенники, які можуть відсутні взагалі, стають менш необхідними завдяки вмілому використанню контексту.

Топіковий характер речень. Речення в веньянізмах відзначаються топіковою структурою, де будь-яке слово може займати позицію підмета, незалежно від його ролі в реченні. Це дозволяє актуалізувати будь-яке слово, якщо воно є ключовим елементом розглядуваної теми.

Відсутність розділових знаків. У веньяні розділові знаки застосовуються менше часто, або ж взагалі відсутні. Це створює особливий ритм тексту та вимагає від читача уваги до деталей, що має свої особливості в інтерпретації текстів офіційно-ділового стилю.

Ці риси граматики веньяню роблять його унікальним явищем у світі мовознавства та визначають його особливості в контексті китайської мови.

Важливість використання веньянізмів у текстах офіційно-ділового стилю є несумісною, оскільки вони істотно підвищують рівень складності

текстів і роблять їх менш зрозумілими для читачів. Це особливо актуально в сучасному контексті, де зберігається певна активність використання веньянізмів, і їхня роль у сучасній мові залишається значущою (Козлова, 2018).

Однією з основних рис текстів офіційно-ділового стилю є використання веньянізмів, які можуть виступати як сучасні слова, так і представники давньокитайської лексики. Службові слова, такі як 自 (zì), 所 (suǒ), 为 (wéi), 则 (zé), 方 (fāng), 等 (děng) та інші, в залежності від контексту можуть приймати різні ролі, відтворюючи або відновлюючи стародавні значення, або виражаючи актуальні концепції.

При перекладі текстів офіційно-ділового стилю необхідно враховувати цю дуальність функцій службових слів та здійснювати точний відбір семантичних аспектів. Важливо розрізнати контекстуальне вживання цих слів для забезпечення точності інтерпретації.

Парадоксально, в ході перекладу текстів офіційно-ділового стилю можна відзначити певну полегшеність завдяки лексичним одиницям, що залишаються архаїчними та не зазнали модифікацій у сучасній мові. Такі слова, як 如此 (rúcǐ – тож), 宏伟 (hóngwěi – величний), 若干 (ruògān – декілька), 从而 (cóng'ér – таким чином), 于是 (yúshì – тоді, в результаті), 而已 (éryǐ – лише), додають текстам вишуканість та специфіку, що в певних випадках може полегшити їхнє сприйняття (Козлова, 2018).

Деякі конкретні веньянізми з офіційних документів слугують добрими прикладами. Наприклад, у висловленнях «奉告各位：我方已經收到了你們的申請書» та «貴公司經營理念重視客戶需求和產品品質» відображається формальний характер оголошення та важливість передачі інформації. А в висловленнях «對於此次事件，我們深感抱歉» та «感謝您對我們公司的支持與信任» веньянізми виражають вибачення та вдячність відповідно, що

підкреслює формальний характер висловлення у текстах офіційно-ділового стилю.

У приведених виразах із офіційних та ділових документів, вираз «本公司將會採取有效措施解決問題» вказує на серйозність та відповідальність компанії щодо розв'язання виниклої проблеми. Використання веньянізмів у таких контекстах відбиває високий ступінь формальності та офіційності, що є характерною рисою офіційно-ділового стилю в китайській мові (Козлова, 2018).

Важливо відзначити, що вартість інформації в таких документах підкреслюється за допомогою веньянізмів, які додають висловлюванням авторитету та офіційності. Вразливість проблеми і певність в діях компанії передаються через вживання виразу «將會採取有效措施» (jiāng huì cǎiqǔ yǒuxiào cuòshī), що означає "прийматиме ефективні заходи".

Ці конструкції свідчать про стале використання веньянізмів у сучасній китайській мові для створення офіційних та ділових повідомлень, де важливо надати текстам формальний та вишуканий характер. Розширене вживання веньянізмів додає текстам відтінок високого статусу та офіційності, що підкреслює їхню роль у сфері комунікації бізнесу та офіційних відносин.

Проведений аналіз дозволив визначити особливості використання веньянізмів у сучасній китайській мові, а також розкрити їхню важливу роль у текстах офіційно-ділового стилю.

Однією з ключових визначених особливостей є вплив веньянізмів на граматичні відносини, де, окрім порядку слів, вони виступають як важливий засіб вираження цих відносин. Подані приклади ілюструють, що значна кількість сучасних службових слів у китайській мові виникла саме внаслідок веньянь, що свідчить про їхню значущість в розвитку мовної системи (Ян, Ц., 2016).

Вивчення підтвердило, що веньянізми додають мові образність та відзначають її офіційний, літературний та інтелектуальний характер.

Наприклад, веньянь активно використовується представниками інтелігенції, у публіцистиці служить літературним кліше, а в розмовному мовленні представлено прислів'ями, приказками та ідіомами.

Особливу увагу варто звернути на той факт, що офіційно-діловий стиль сучасної китайської мови насичений великою кількістю веньянізмів, які поділяються на слова, що мають коріння в веньяню, та вирази, які вже є складовою частиною текстів цього стилю. Ці слова взяли своєрідний шлях розвитку, зберігаючи як повноцінне значення, так і виконуючи різноманітні граматичні функції у ролі службових частин мови, таких як сполучник, прийменник чи займенник (Козлова, 2018).

2.3 Функціональні особливості веньянізмів

Застосування веньянізмів у сучасній китайській мові перевищує межі галузі граматики, охоплюючи різноманітні аспекти суспільного життя, включаючи політику, економіку, науку та культуру. Важливою особливістю функціонування веньянізмів є їх часте поєднання з китайськими словами для створення нових висловів, які мають більш точне та специфічне значення (Du, J., 2013).

Наприклад, у китайській мові термін «телекомунікації» перекладається як «电信» (diànxìn), але для позначення «мобільних телефонів» використовується слово «手机» (shǒujī), що буквально складається зі слів «руки» та «машини», надаючи точний відтінок значення.

Крім того, веньянізми активно використовуються в галузях науки та технологій, де вони виконують ключову роль у позначенні нових технологій, продуктів та процесів. Наприклад, термін "комп'ютер" у китайській мові може бути виражений як «电脑» (diànnǎo), що дослівно перекладається як «електронний мозок», чітко відображаючи функціональне призначення цього пристрою.

Таким чином, веньянізми є не лише граматичним елементом, але і ключовим інструментом для точного та специфічного вираження понять у різних сферах китайського суспільства.

Фразеологізми-веньянізми, відомі також як 成语 (chéngyǔ), належать до важливого аспекту лексичної сфери сучасної китайської мови. Ці вирази мають глибокі корені, що сягають давньокитайської епохи та базуються на принципах класичної китайської мови (Li, 2013).

Зазначимо, що фразеологізми-веньянізми стали не лише ключовим елементом китайської граматики, але й важливою частиною культурної спадщини. Однак через наявність архаїчних семантичних та граматичних елементів, їх розуміння виявляється складним без відповідної підготовки.

Фразеологізми-веньянізми вирізняються своєю ідіоматичністю, стійкістю та відсутністю можливості точного перекладу без втрати смислу. Вони стають виразними засобами вираження конкретних ситуацій та вибірково передають нюанси мови та менталітету.

Приклади фразеологізмів-веньянізмів в китайській мові служать не лише мовними засобами, але й віддзеркалюють культурні цінності та погляди суспільства. Наприклад, «半途而废» (bàn tú ér fèi), буквально "зупинитися на половині дороги та відмовитися від подальшого продовження", висловлює невдачу у завершенні початого.

Отже, фразеологізми-веньянізми є багатогранним інструментом, що допомагає розширити розуміння та виразність китайської мови, вносячи в неї не лише мовні аспекти, а й глибокий культурний контекст.

Веньянізми, або класичні китайські вислови, не лише зберігають свою актуальність у сучасній китайській мові, але і набувають нового життя через їх широке використання в різних сферах культури та мови. Зазначимо, що декілька з цих висловів навіть стали невід'ємною частиною усесвітньої культурної спадщини, як у випадку вислову Конфуція: 己所不欲, 勿施于人 (jǐ suǒ bù yù, wù shī yú rén) – «не стався до інших так, як не хочеш, щоб

чинили з тобою». Це вираз, перенісшийся через мовні та культурні бар'єри, знайшов своє застосування в різних частинах світу (Хан, Ю., 2013).

Важливо відзначити, що такі веньянізми часто віддзеркалюють концепції конфуціанської моралі та інші основні цінності китайського суспільства. Наприклад, терміни, як 义 (yì) – борг та його антонім 利 (lì) – вигода, часто використовуються для вираження етичних аспектів у сучасній мові. Однак, дотримуючись традицій, такі компоненти, як 仁 (rén) – гуманність, 诚 (chéng) – щирість, стали невід'ємними частинами стійких словосполучень, підкреслюючи їх важливість у вираженні складних моральних понять.

Інша цікава особливість – ідіоми чен'юй (成语 chéngyǔ), що є різновидом фразеологічних одиниць у китайській мові. Вони не просто складаються за лексико-граматичними нормами класичної китайської, але і мають свою власну маленьку історію, яка розкриває їхнє значення та сприяє їх легшому розумінню. Ідіоми чен'юй стають не лише мовними конструкціями, але й важливим елементом культурного спадщини, переймаючи та передаючи цінності поколінь.

Наприклад, у виразі 老翁失马 (lǎowēng shī mǎ), де дослівний переклад звучить як «старий втратив коня», ми розглядаємо фразеологізм, який має коріння в давній китайській притчі. В цій історії старий чоловік втратив свого коня, але виявилось, що це сталося на благо, оскільки він незабаром знайшов іншого. Пізніше, коли син старого чоловіка отримав травму від нового коня, його батько не засмучувався, бо це призвело до того, що його сина не забрали на фронт через інвалідність. Мораль цієї історії полягає в тому, що не завжди події, які спочатку здаються нещасливими, насправді можуть призвести до щасливих обставин. Це слугує прикладом філософської мудрості, яка вкорінена в китайську культуру (Lu, 2014).

Багато фразеологізмів витікають з творів великих китайських філософів, що датуються століттями тому. Зазначимо, що вираз 拔苗助长 (bá miáo zhù zhǎng) виник з притчі Менци, де жінка з князівства Сун, спішно тягнучи всходи злаків, невдало намагалася прискорити їх ріст, що призвело до загибелі всіх пагонів. Із цієї історії виник вираз, що вказує на те, як намагання надто активно допомагати може завдати шкоди.

Метафоричні вислови теж є неодмінною частиною китайської мови та культури. Вони дозволяють порівнювати різні ідеї та об'єкти, використовуючи спільні риси. Ці вислови стають ефективним засобом вираження складних концепцій і відіграють важливу роль у творчому мисленні та спілкуванні.

Приклади метафоричних висловів у китайській мові ілюструють глибокі філософські та культурні аспекти. Наприклад, вислів «Дорога тисячі миль починається з одного кроку» (千里之行, 始于足下, qiān lǐ zhī xíng, shǐ yú zú xià) наголошує важливість невеликих кроків у досягненні великих цілей. Ця метафора віддзеркалює принцип поступового прогресу та визначає, що кожен успішний шлях починається з першого кроку (Chen, 2016).

Ще один приклад – «Людина з метеликом у шлунку» (有蝴蝶在肚子裡的人, yǒu húdié zài dùzǐlǐ de rén) – ілюструє емоційний стан перед важливою подією. За допомогою метафори метелика у шлунку передається неспокій та хвилювання, що виникають у людини під час очікування або стурбованих подій.

Третій вислів, «Відважність бути першим, хто з'їсть краба» (先下手为强, 后下手致残, xiān xiàshǒu wéiqiáng, hòu xiàshǒu zhìcán), виражає важливість ініціативи, але попереджає про ризики, пов'язані з надмірним тисненням. Ця метафора краба підкреслює, що важливо бути першим, але також слід уникати необдуманих ризиків.

У китайській мові поширені двоскладові метафоричні вислови, які ілюструють стани або явища. Такі вирази, як 死寂 (sǐjì – мертва тиша), 严寒 (yánhán – лютий мороз), 深情 (shēnqíng – глибоке почуття), надають мові емоційну насиченість і виражають абстрактні концепції через образи.

Важливо відзначити, що веньянізми використовуються не лише в мові, але й у сучасній публіцистиці. Фразеологізми, створені за лексико-граматичними нормами веньянь, такі як 不言而喻 (bù yán ér yù – зрозуміло без слів, само собою) чи 安于现状 (ānyú xiànzhuàng – миритися із існуючим положенням), додають текстам стильову насиченість і виражають відносини та погляди авторів.

Загалом, вивчення веньянізмів у сучасній китайській мові дозволяє розкрити багатогранність культурних, філософських та емоційних аспектів, які формують виразність і глибину китайської мови (Хан, Ю., 2013).

Безперечно, веньянізми є неодмінною частиною китайської мови, і їх використання досить поширене. Проаналізуємо кілька ключових аспектів, які розширюють наше розуміння ролі та значення цих виразів.

Веньянізми не лише сталими елементами мови, але й вживаються настільки часто, що стають невід'ємною частиною повсякденного спілкування. Їх велика кількість свідчить про глибокі корені цих виразів у менталітеті китайського народу.

Багато веньянізмів, несучи в собі своє первинне значення, стають мовчазними свідками культурних, історичних або філософських аспектів. Проте, деякі з них можуть еволюціонувати, змінюючи своє значення або набуваючи нових відтінків в специфічних контекстах.

Веньянізми служать важливим засобом відображення культурних зв'язків Китаю з іншими азіатськими країнами. Вони можуть вказувати на взаємовплив, взаєморозуміння та історичні спільні точки зору з країнами, такими як Монголія, Японія, Корея і інші.

Веньянізми можуть бути використані з метою створення конкретного стилістичного ефекту в мовленні. Вони додають текстам глибину, емоційність та особливий колорит, роблячи мовлення більш виразним.

Веньянізми активно використовуються в писемній формі китайської мови, яка є однією з ключових мов у міжнародному спілкуванні. Це відображає важливість цих виразів у представленні Китаю на світовій арені та у взаємодії з іншими культурами (Chen, Z., 2016).

Вивчення веньянізмів виявляється ключовим для розуміння не лише мовної структури, але й глибоких культурних та історичних аспектів, які збагачують китайську мову.

Висновки до розділу 2

Зважаючи на розглянуті аспекти, можна зробити висновок, що веньянізми в сучасній китайській мові відіграють важливу та багатогранну роль.

По-перше, вони є ключовим елементом не лише граматики, але й культурної спадщини, що відображає глибину та різноманітність китайської ментальності та ідентичності. Використання веньянізмів у правовому мовленні забезпечує чіткість та формалізованість висловлювань, що є критичним у правовій сфері.

По-друге, веньянізми допомагають зберігати та передавати історичні концепції правосуддя та норми, що визначають правовий лад Китаю. Вони не лише відображають історичні та культурні аспекти, але й відтворюють дух китайської культури та філософії через мовні засоби.

По-третє, вивчення веньянізмів у контексті правової освіти є ключовим для формування культурної свідомості майбутніх юристів. Це дозволяє розуміти не лише мовну структуру, а й глибокі культурні та історичні аспекти, що збагачують китайську мову та сприяють розвитку правової традиції.

Таким чином, веньянізми віддзеркалюють багатогранність культурних, філософських та історичних аспектів китайського суспільства, роблячи мовлення більш емоційним, змістовним та виразним. Вони є важливим елементом не лише мовної структури, але й культурного спадку китайського народу, що активно використовується як у повсякденному спілкуванні, так і у писемній формі, представляючи Китай на світовій арені та сприяючи взаємодії з іншими культурами.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження теоретичних та культурних аспектів веньянізмів у першому розділі було встановлено, що ці лінгвістичні одиниці відіграють ключову роль у передачі культурних концепцій та ідентичності в китайській мові. Аналіз поняття веньянізмів, їхніх джерел походження та вживання надав можливість зрозуміти глибинні зв'язки цих слів із культурними та історичними реаліями.

У другому розділі, де ми проводили аналіз функціонування веньянізмів у китайськомовному юридичному дискурсі, було виявлено, що ці лінгвістичні елементи мають значущий вплив на точність та чіткість висловлення у правових документах. Місце веньянізмів у юридичному дискурсі підтверджує їхню вагомість у вираженні правових концепцій та норм.

Аналіз конкретних випадків використання веньянізмів у офіційних листах, контрактах та інших документах виявив широкий спектр їхніх функціональних ролей. Веньянізми виступають не лише як засіб точного формулювання юридичних термінів, але й як важливий аспект вираження формальності та ввічливості у комунікації.

Функціональні особливості роботи веньянізмів визначають їхню унікальність та ефективність у правовому середовищі. Вони допомагають створювати текст, що відповідає вимогам формальності та чіткості, що є важливим в адміністративній та юридичній практиці.

Слід зазначити, що вивчення веньянізмів виявляється докладним та значущим напрямком для розуміння китайської мови в контексті її юридичного використання. Результати дослідження вказують на необхідність урахування культурних та мовних особливостей у юридичному середовищі для забезпечення ефективної комунікації та підвищення якості правової діяльності.

论文摘要

这篇研究致力于深入探讨汉语文言文在理论和文化层面的作用及其在法律语境中的应用功能。首先，研究阐释了文言文在传递汉语文化概念和文化认同方面的重要意义，并分析了其在法律环境中的地位和作用，尤其是在影响法律文书表述的准确性和规范性方面。

第一章节着重探究了文言文在传达汉语文化和历史脉络方面的重要作用。通过对文言词语的溯源和应用分析，揭示了语言结构与文化内涵之间的深层联系。

第二章节重点分析了文言文在法律语境中的应用功能。研究发现，这些语言元素对法律文书表述的严谨性和规范性具有显著影响，有助于法学概念和规范的精准表达。

通过对不同法律文本中文言文应用案例的分析，研究论证了其在法律沟通中的功能性作用。文言文不仅作为准确表达法律术语的工具，更在国际法律交流中体现了形式性和礼节性。

分析文言文在法律语境中的功能性，本研究强调了这些语言元素在法律实践和国际交流中的重要作用。文言文不仅能够精准清晰地表达法律概念，而且对法律文书的结构和规范性也具有显著影响。

研究结果表明，在法律环境中，考虑文化和语言因素对于确保有效沟通和提高法律实践质量至关重要。研究特别分析了文言文在不同类型法律文书中的具体应用案例，揭示了其在实际法律运用中的功能性价值

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Акбудаєв, К. Г., Вечоринська, Т. В. (2020). *Історія китайської мови*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 220 с.
2. Баришполец, О. Т. (2014). *Український словник медіакультури*. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної і політичної психології; літ. ред. Т. А. Кузьменко. Київ: Міленіум. 196 с.
3. Гончаренко, Г. А. (2017). *Веньянь як складова частина китайської мови та її роль у формуванні ідеограмного письма*. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, 38(1), 46-52.
4. Козлова, О. М. (2018). *Вплив веньянізмів на формування офіційно-ділового стилю китайської мови*. Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, 36(3), 141-145.
5. Костанда, І. О. (2021). Стилiстична кодифікація: поява та розвиток традиційних форм тексту в мовах веньянь і байхуа. *Collection of scientific works «Visnyk of Zaporizhzhya National University Philological Sciences»*, (2), 91–95. <https://doi.org/10.26661/2414-9594-2020-2-13>
6. Луцик, В. М. (2018). Веньянь як феномен сучасної китайської мови: семантика та лексикографічні аспекти. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*, 48, 176-179.
7. Мурашевич, К. Г. (2013). *Вступ до східної філології*. Київ: Видавничополіграфічний центр "Київський університет".
8. Хан, Ю. (2013). Особливості веньнізмів у китайському офіційно-діловому стилі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 19(2), 93.
9. Хуа, Л. (2017). Веньянь як чинник комунікації в сучасних китайських текстах. *Журнал комунікації та медіа*, 1(18), 67-78.

10. Ян, Ц. (2016). Вплив веньяню на переклад китайських текстів. *Міжнародний журнал перекладознавства*, 2(22), 89-98.
11. Chen, Z. (2016). The Function of Wenyan Language in Modern China. *Journal of Literature and Art Studies*, 6(4), 247-253.
12. Dien, A. E. (2019). The Cambridge History of China Edited by Albert E. Dien. Great Britain: The Cambridge History of China Edited. 404 p.
13. Du, J. (2013). The Function and Characteristics of Wenyan Language in Contemporary Chinese Official Documents. *International Journal of English Linguistics*, 2(5), 1-6.
14. Feng, X., & Li, Y. (2017). The study of veneration from the perspective of discourse analysis. *Open Journal of Modern Linguistics*, 7(2), 168-175.
15. Hongyuan, D. (2014). *A History of the Chinese Language*. University of Hawai'i Press. 274 p.
16. Huang, J. (2015). The Evolution and Influence of Wenyan in Chinese Literary History. *Journal of Chinese Literature*, 17(1), 59-72
17. Li, M. (2013). Wenyan and Baihua: A Study of Chinese Literary Language. *Modern Chinese Literature and Culture*, 24(1), 24-39
18. Li, M. (2014). An analysis of the stylistic features of official documents in China. *Journal of Language and Linguistics*, 13(2), 178-191.
19. Liu, Y. (2018). Understanding the Concept of Wenyan in Chinese Literature. *Chinese Literature Today*, 7(1), 83-94.
20. Lu, Y. (2014). The Role of Wenyan in Chinese Science and Technology Writing. *Scientific Communication Research*, 36(4), 64-71.
21. Wang, Z. (2013). The Development and Application of Wenyan in Chinese Media Discourse. *Chinese Journal of Media and Communication*, 5(1), 54-63.
22. Wang, W. S-Y., Sun, C. (2015). *The Oxford Handbook of Chinese Linguistics*. Oxford University Press. 792 p

23. Xu, Y. (2015). The Role of Wenyan Language in Chinese Official Documents. *Journal of Language and Linguistics*, 14(4), 29-34.
24. Xu, X., & Li, Y. (2018). A corpus-based study of veneration in Chinese news discourse. *Journal of Chinese Discourse Studies*, 15(2), 38-51.
25. Yang, Y. (2016). The Characteristics and Application of Wenyan in Chinese Academic Writing. *Journal of Chinese Language and Literature Studies*, 8(2), 63-72.
26. Zhang, Y. (2017). The Functions of Wenyan in Modern Chinese Writing. *Foreign Language Education*, 38(2), 64-69.
27. 吕叔湘. 现代汉语八百词: 增订_A /吕叔湘. — 北京: 商务印书馆, 2016, 760.